

Pensioenactualiteiten

VHMF

8 april 2010

- Toekomst tweede pijler onder de loep
- Pensioenbewustzijn
- Conclusies pensioencommissies: SWOT
- Scenario's tot juni
- Relatie tot ABP

Toekomst tweede pijler onder de loep

Commissie Don

Evaluatie parameters financiële toetsingskader (FTK)

Commissie Frijns

Gericht aan besturen met focus op beleggingsrisico's

Commissie Goudswaard

Gericht aan sociale partners met focus op houdbaarheid contract

maar ook:

AFM rapport 'Geef Nederlanders Pensioeninzicht'

Onderzoeken naar pensioencommunicatie: UPO en startbrieven

‘De pensioenbewustzijn-meter’

- Onderzoek van CentiQ, Wijzer in geldzaken, Stichting Pensioen kijker.nl en TNS NIPO: een concrete definitie!

“Pensioenbewustzijn is de mate waarin men op de hoogte is van het pensioeninkomen bij ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid, weet of dat in de eigen situatie voldoende is en weet (indien gewenst) welke oplossingen er zijn en daar een afweging in maakt.”

- Bouwsteen 1: Kennis over de hoogte van het pensioeninkomen
- Bouwsteen 2: De toereikendheid van het pensioeninkomen
- Bouwsteen 3: De mogelijkheden kennen om meer pensioen op te bouwen

66% van de werknemers volledig pensioenonbewust

- Naarmate men ouder wordt, wordt men steeds pensioenbewuster, alhoewel het aantal ouderen dat pensioenonbewust is, nog redelijk hoog is (54%).
- Vrouwen zijn minder pensioenbewust dan mannen.
- Lager opgeleiden zijn minder pensioenbewust dan hoger opgeleiden.

Er is geen verband tussen branche en pensioenbewustzijn

- Ook bij overheid en onderwijs is rond 60% volledig pensioenonbewust.
- Maar pensioenbewusten, in vergelijking tot volledig pensioenonbewusten, hebben vaker:
  - een hoger gemiddeld nettomaandinkomen;
  - vaker een koophuis;
  - een koophuis met een hoger geschatte verkoopwaarde.
- En slechts 8% van mensen die zich beroepsmatig in hoofdzaak bezig met financiële zaken en/of advies over financiële zaken zijn volledig pensioenonbewust!

Risico groepen!

- ! Steil carrièrepad
- 5% verdient bij pensionering meer dan twee maal modaal
Pensioen in verhouding tot laatstverdiende brutosalaris tot 40% lager dan relatieve pensioen van werknemer met modale loopbaanontwikkeling.
- ! Echtscheiding
- Echtscheidingspercentage 34% en slechts de helft van de vrouwen is economisch onafhankelijk. (Bron CBS)
Pensioen tot tientallen procenten lager afhankelijk van duur huwelijk en eventueel pensioen van partner.
- ! Aflossingsvrije hypotheek
- 43% van de nieuwe hypotheeklen volledig aflossingsvrij
Door wegvallen hypotheekrenteaf trek na 30 jaar kunnen woonlasten verdubbelen

Er komt van alles op het pensioencontract af . . .

*verouderend
actievenbestand*

VERGRIJZING

*bestandsrijping:
dalende verhouding
actieven / gepensioneerden*

*stijgende
levensverwachting*

*dalende rente en
rendementen?*

*focus op
korte termijn*

stijgende inflatie?

*toenemende
risico-aversie*

marktwaardering

**PENSIOEN
CONTRACT**

transparantie

*hogere
zekerheidseisen*

*individualisering
en pluriformiteit*

REGELGEVING

*boekhoudregels
en IFRS*

*financiële markten
steeds volatieler?*

MAATSCHAPPIJ

Strengths/Sterktes

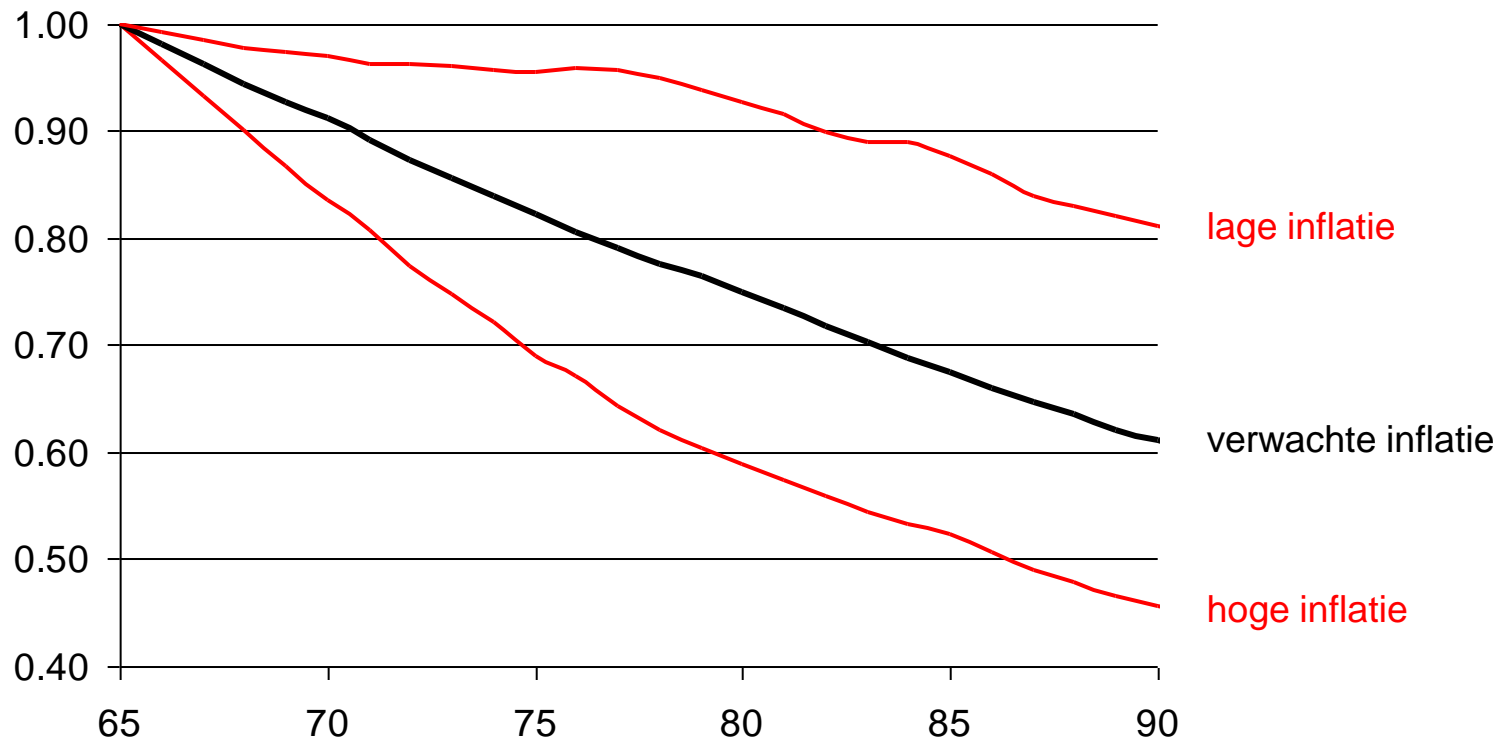
- Inkomensgerelateerd pensioendoel
  - vanwege economische zelfstandigheid gepensioneerde
  - komt voort uit arbeidsrelatie = uitgesteld loon
- Via werkgever, collectief, verplicht, solidair
  - brede pensioendekking, groter draagvlak risicodeling, kostenefficiënt
- Buiten onderneming of sectorbreed
  - beschikkingsmacht deelnemer
- Kapitaaldekking

Weaknesses/ zwaktes

- Niet meer schokbestendig bij volatiele marktomstandigheden
- Door stijgende levensverwachting stijgt kostprijs (premie) steeds meer
- Vergrijzing en rijping maken premie-instrument bot
- Druk op solidariteit: van jong naar oud, van lage inkomens naar hoge inkomens
- Spagaat tussen nominaal kaders en reële ambitie

Nominaal pensioen is geen pensioen!

Koopkrachtbehoud van nominale pensioenuitkering (exclusief AOW)

Threats/Bedreigingen

- Contract is niet compleet en niet transparant over de risico's en risicodeling
- Communicatie slaat niet aan: nominale zekerheid is schijnzekerheid, deelnemer 'doof' voor geldontwaarding
- Risicomanagement niet bij alle fondsen op orde
- Post-crisis risicoaversie slaat door naar stapeling van prudentie in toezichtskaders
- Competentie bestuur staat ter discussie
- Roep om vertegenwoordiging van 'georganiseerd' gepensioneerden steeds luider

Opportunities/ kansen

- Crisis stimuleert pensioenbewustzijn
- Zonder rendement (= risico) geen reëel pensioen
- Balans vinden tussen ambitie, betaalbaarheid en zekerheid
- Contract compleet maken met duidelijker uitleg van risico's en risicodeling over generaties

Val kabinet – aanloop 9 juni

- AOW en pensioen complex ‘controversieel’
- Don FTK niet!
- Handreiking Wientjes aan Jongerius eind februari
- Uitspraken FNV eind maart in lijn met inzet MHP
  - flexibele pensioenleeftijd schuift omhoog
  - premieplafond bereikt bij ‘een dag per week’
  - verruiming Witteveen kader essentieel
  - liever geen AOW reparaties uit 2^e pijler
  - aftopping uit den boze

Scenario's tot juni

- Kabinet reageert op Cie Frijns en evaluatie FTK
- Donner kan FTK kaders vaststellen via AmvB met voorhang TK
- Strengere parameters (Don afgezwakt) in werking per 2011
- Fondsen anticiperen en berekenen premieverhoging
- Als de premie niet omhoog kan, dan komt de vraag naar ambitieverlaging of anders omgaan met zekerheid eerder op de agenda van sociale partners
- Sociale partners worden het op hoofdlijnen eens en drukken een zware stempel op formatie
- Tijdens formatie worden kaders pas helder
- Onderhandelingskaders op fondsniveau pas in 2011 duidelijk

Relatie tot ABP pensioen

Rapporten Goudswaard en Frijs zijn gebaseerd op geaggregeerde gegevens van alle NL pensioenfondsen

Relevantie/ernst voor ABP wordt nu onderzocht op verzoek van bestuur en/of PK

- langleven risico bij ABP hoger of lager ?
- premiestijging t.g.v. defensief beleggen (Don kaders) 7% ?
- premiedaling t.g.v. vrijval FPU-premie ?
- premie-instrument bij rijp fonds is bot

Nauwere afstemming tussen bestuur en Pensioenkamer nodig om juiste balans tussen ambitie/zekerheid/betaalbaarheid te vinden